

Міністэрства культуры і праўлення саюза пісьменнікаў БССР

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

Гэты выданне 35-ы
№ 61 (2414)
29 ліпеня 1966 г.
ПЯТНІЦА
Цана 4 кап.

На гэтым здымку вы бачыце лепшую брыгаду Мінскага паліграфічнага камбіната — прыёмніцу Марыю Мартынаву, папярэдніцу Людмілу Цярэшчанку, друкарку Яўгена Бяшчу і прыёмніцу Фанію Філіповіч.

3 МАРКАЙ МІНСКАГА ПАЛІГРАФІЧНАГА...

Цяжка знайсці куток у нашай краіне, дзе б я не была сустрэць або набыць кнігу з маркай «Паліграфічны камбінат імя Яўківа Коласа». Дзёнамі з яго каварскага выхадзіць 160 тысяч экзэмпляраў кніг і брашураў. Камбінат спайняе ця дзёнамі год.

Наша калекцыя пачынае з дырэктара прадпрыемства Р. Шаўчкіна і з просьбай раскажаць пра работу калектыву за дзёнамі годзе. Восем што мы наведваем:

— Яшчэ надаўна, якіх пятаццаці год назад, тут стаялі драўляныя хаціны—спадчына старога Мінска. Цяпер ад іх не засталася і следу. Мае сястры хадзілі ў гэты будынак магутнай фабрыкі кнігі. Будаванні зачынілі адзіную паверхню, і пачалі будаваць у гэтым першым кнігавы зборніку апаляванню Я. Коласа ў сэрцы «Школьнай бібліятэка».

З вялікай увагай паставілі нашы паліграфісты да выканання гэтай задачы. На пачатку 1950 года перад калектывам стала задача—куткай усталяваць і наладзіць механізмы, пусціць камбінат на поўную вытворчасць кніг і брашураў.

Камбінат абсталяваўся пераважна італьянскімі машынамі. Была ўстаноўлена магутная ратацыйная машына. Такіх ратацыйных машын у Мінскага паліграфічнага камбіната пераважна ў Савецкім Саюзе атрымалі гэтыя выдатныя абыякавы абсталяванні. Не менш цікавая і новая кінмавая ратацыйная машына. Яе прызначэнне—у два разы вышэйшай у параўнанні з іншымі падобнымі машынамі.

Камбінат абсталяваўся пераважна італьянскімі машынамі. Была ўстаноўлена магутная ратацыйная машына. Такіх ратацыйных машын у Мінскага паліграфічнага камбіната пераважна ў Савецкім Саюзе атрымалі гэтыя выдатныя абыякавы абсталяванні. Не менш цікавая і новая кінмавая ратацыйная машына. Яе прызначэнне—у два разы вышэйшай у параўнанні з іншымі падобнымі машынамі.

На прадпрыемстве працуюць чатыры патэнтныя машыны на выпускі кніг і брашураў. Штогод з гэтых машынаў выхадзіць 50 мільянаў экзэмпляраў. Гэта частка друкаванай прадукцыі—гэта кнігі выхадзіць у Беларусь.

За апошнія гады прыметна павялічылася якасць прадукцыі, якую выпускае паліграфічны камбінат. Яго кнігі высока ацэньваюцца на розных конкурсах і выстаўках. Так, на рэспубліканскім конкурсе на 20 лепшых кніг 1962 года дзевяць выданняў прадпрыемства, былі ўдастоены дыпламаў першай і другой ступені. Гэта выдатны дасягненні ў навагодняй гаспадарцы і Маршавы трынаццаці кніг і брашураў для сацыялістычнага будаўніцтва.

Азначаны тымсама людзі, пражываюць іхны жыццёвы шлях у гэтым камбінате. Гэта рабочнікі камбіната цудоўнага В. Антона, друкаркі І. Мілеўскай і А. Бай-Паскоўскай, паліграфісты П. Волкава, вярстальшчыкі І. Казлоўскі і інш.

ТЭАТР ЗАКАНЧАЕ ГАСТРОЛІ

Жыццё Руска драматычнага тэатра БССР імя М. Горькага заканчвае гастролі ў Калінінградзе. Артыстамі тэатра адзначаны некалькія сустрэчы з калектывамі фабрык і заводаў, з вайскамі. Савецкай Арміі. У выступленнях прынялі ўдзел А. Шапкоўскі, Я. Палосін, Д. Весніна, А. Бялоў, Н. Раўчэніч. Па тэлебачанні тэатр паказваў спектакль «Антоній і Клеапатра».

Горькавы працаваў у час гастролі над спектаклем «Лілія» па п'есе М. Шатрова. Ролу Свардлова — будзе выконваць А. Даброўца, ролу Свардлова — І. Ражава.

НАСУСТРАЧ МАЛАДЗЕЖНЫМ ВЫСТАЎКАМ

У Пачатку гэтага года Міністэрства культуры БССР, праўленне Саюза мастакоў БССР і ЦК ВЛКСМ прынялі пастанову аб арганізацыі ўсесаюзнай і рэспубліканскай выставак твораў маладых мастакоў. Увосень гэтага года ў Дзяржаўным мастацкім музеі БССР (матчыма, будучы і філіялы) адкрыцца другая рэспубліканская маладзёжная выстаўка, якая будзе папярэднічаць усесаюзнай выстаўцы ў Маскве (студзень 1967). Аб арганізацыі яе прынята пастанова калегіі Міністэрства культуры БССР, прэзідыума Саюза мастакоў БССР і сакратарыята ЦК ВЛКСМ. Зацверджаны палажэнні аб выстаўцы і склад аркамітэта.

У сувязі з перанясеннем тэрміну ўсесаюзнай выстаўкі твораў маладых мастакоў з лістапада 1966 года на студзень 1967 года аркамітэт рэспубліканскай выстаўкі палічыў мэтазгодным таксама перанесці тэрмін адкрыцця рэспубліканскай выстаўкі з восені на лістапад гэтага года. Новым з'яўляецца і тое, што ў ёй будуць прымаць удзел і маладыя майстры дзяржаўна-прыкладнага мастацтва.

ПЯЦІГОДКІ ЎПЭЎНЕНЫ КРОК

Пройдзена дзятая частка шляху пяцігодкі. Першыя звышнормы, першыя радасныя вынікі. Беларусь упэўнена крочыць у пяцігодку. У гэтым працоўны нашай рэспублікі могуць пераканацца, знаёміўшыся з лічбамі паведамленняў Цэнтральнага статыстычнага ўпраўлення пры Савеце Міністраў БССР «Аб выніках выканання дзяржаўнага плана развіцця народнай гаспадаркі Беларускай ССР у першым паўгоддзі 1966 года».

Прырост вытворчасці прамысловай прадукцыі ў першым паўгоддзі ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года склаў 14 працэнтаў. Паўгадавы план на агульнаму аб'ёму вытворчасці выканан на 105 працэнтаў.

Рад прадпрыемстваў рэспублікі перайшоў на новую сістэму планавання і эканамічнага стымулявання прамысловай вытворчасці. Гэтым падпарадкаваны пераважаныя планы па рэалізацыі прадукцыі, па сабекошту і прыбытку.

Добрыя справы ў сельскіх працаўнікоў. Калгасы і саўгасы арганізавана правялі веснавыя палывыя работы, перавыканалі план яравой сямбы, выканалі план саўбы на асушаных землях. Сельскія працаўнікі раей, чым шэраў земляў. Сельскія працаўнікі і сенакашальцы, пачалі зборку прадукцыі жывёлаводства. Узрасла вытворчасць прадукцыі жывёлаводства ў параўнанні з першым паўгоддзем мінулага года: мяса—на 33, малака—на 19 і яек—на 34 працэнтах.

Калгасы і саўгасы рэспублікі маюць усе матэрыялы для рэзкага павелічэння вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі. Толькі за першыя шэсць месяцаў гэтага года вёска атрымала 6336 фізічных трактараў, 1736 грузавых аўтамабіль, 1123 збожжазборачныя і 418 сіласаборачныя камбайнаў і шмат іншай тэхнікі.

Лічы, лічы, лічы... За кожны з іх паўгода вялікая стваральная праца савецкіх людзей, у якіх былі галіны жыцця і працавалі — на транспарце ці будаўніцтве, у навуковых установах ці ў гандлі.

Вышэйшая мэта развіцця сацыялістычнай вытворчасці — дабрабыт чалавека. Пра гэта яскрава сведчаць многія лічбы паведамлення. Восем некалькіх з іх. Сярэдняя заробатная плата ўсіх рабочых і служачых была вышэй, чым за адпаведны перыяд мінулага года, прыкладна на пяць, а аплата працы калгаснікаў на 39 працэнтаў. Значна павялічылася жыллёвае будаўніцтва. У першым паўгоддзі каля 12 тысяч сям'яў справілі навастанне.

Пяцігодка толькі пачалася. Упердзе яшчэ шмат работы. Ады ўзяты добры разгон. Самыя галоўныя працы савецкіх людзей, націхнёных гістарычнымі рашэннямі XXIII з'езда КПСС, — зарука поспеху.

У ЦК КПСС, ПРЭЗІДЫУМЕ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА СССР І САВЕЦЕ МІНІСТРАЎ СССР

ЦК КПСС, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР і Савет Міністраў СССР разгледзелі пытанне аб мерах па ўзмацненню барацьбы з парушэннямі грамадскага парадку. У прынятых рашэннях змяшчаюцца асноўныя палажэнні пакарання і патрабаванні працоўных, грамадскіх арганізацый і дзяржаўных органаў аб абавязках і адказнасці за выкананне хуліганства і іншых антыграмадскіх з'яў.

Савецкія людзі па праву ганарэцца сваёй сацыялістычнай Радзімай, якая стаяла адной з самых магутных дзяржаў свету. Рашэнні XXIII з'езда КПСС адкрылі шырокія перспектывы далейшага росту эканомікі, культуры і народнага дабрабыту, вынікі іх у савецкага народа новы прыліў сіл творчай ініцыятывы і патрыятычнай актыўнасці. У выніку велізарнай работы партыі і дзяржавы ў нашай краіне назрэла ўзрасла сядзюшчак савецкіх людзей, якія глыбока разумеець свой патрыятычны абавязак, грамадзянскія правы і абавязкі. Разам з тым, у савецкім грамадстве яшчэ ёсць людзі, якія губляюць парадку і іншымі злачынствамі дэманічна стваральную працу, адданыя і настроены працоўны.

За апошнія гады партыя і савецкімі органамі ажыццэўлены рад мер па ўзмацненню барацьбы са злачынствамі і парушэннямі грамадскага парадку. Ад-

ДА МАРАКОЎ БАЛТЫКІ

Камсамол Беларусі шэфстве над ваеннымі маракмі Балтыйскага флоту. Шмат разоў у гасці да балтыйцаў ездзілі дэлегацыі беларускай моладзі, творчыя работнікі, удзельнікі мастацкай самадзейнасці. Гасціна прымаў маракі ў Мінск.

І вось зноў падарожжа. Учора раіцай ад Палаца культуры Мінскага трактарнага завода рушылі ў дарогу некалькі аўтобусаў. Гэта ў гасці да маракіў Балтыйскага заводаўскі дзіцячы ансамбль песні і танца «Равенкі» — 125 удзельнікаў. Яны павезлі з сабой багатую і разнастайную праграму. Маракі ўбачаць танцы «Лянок» і «Крыжачок», «Польку» Рахманінава і «Танец маленькіх лебедзяў» Чайкоўскага ў выкананні удзельнікаў балетнай студыі, пачуюць беларускія, рускія і беларускія гледзець цікавую харэаграфічную кампазіцыю «На балі ў «Равенкі»».

За час знаходжання на берагах Балтыйкі юныя мінчане пазнаёмяцца з баявымі караблямі, сустрэнуцца з выдатнымі баявой і палітычнай падрыхтоўкай, з ветэранамі марскога флоту, і, вядома, будуць прысутнічаць у выступленні на ўрачыстых, прысвечаных Дню Ваенна-Марскога Флоту СССР. У гэты дзень яны перададуць сваё шчырае прывітанне ад моладзі, ад усіх працоўных Беларусі слаўным маракам-балтыйцам, якія надзейна стаяць на варце марскіх рубяжоў нашай Айчыны.

Маладыя мужныя хлопцы. Цяжкая і ганаровая ў іх служба. Цяжкая таму, што мора патрабуе вялікага напружання ўсіх сіл, трыпалых ведаў. А ганаровая — вядзік ж гонар злучае савецкім ваенным маракіў. Патрабляе на гэты дзенькам. На ім паказана група лепшых маракіў-ленінцаў Н-скага карабля-ракетнаго Чырванарускага Флоту—сакратар камсамольскай арганізацыі Р. Грыгары (другі справа), В. Таніскі, С. Кірык, Н. Курлоў і Я. Панкраты. За іх плычым баявыя вучэбныя паходы, дзе хлопцы пазнаёмяцца з выдатнай вывучкай, даснавалі веданне сучаснай ваеннай тэхнікі. Неадрама кожнаму з іх прысвоены званні класных спецыялістаў. Ахова марскіх рубяжоў у надзейных руках! Фота М. РЭДЗЬКІНА. (ТАСС.)

НАВУКА З ПЕРШЫХ РУК

У СВАЕП рабоне мы аддаем вялікую увагу вучобе кадраў, стараемся, каб загадчыкі клубу і бібліятэкі набылі практычныя навыкі ў рабоце. І тут яно хопіцца раскажаць пра тую ролю, якую ў гэтай справе адыгрывае савет аддзела культуры.

Два разы ў месяц на сваіх пасяджэннях члены савета (іх у нас 13 чалавек) аналізуюць дзейнасць той ці іншай установы культуры. Прычым мы не столькі высвятляем прычыны недахопаў у рабоце, колькі імкнемся дапамагчы культурармейкам.

Я не згодны з тым, хто схільны тлумачыць усе недахопы на культурным фронце лягчэ і непаважліва культасветработнікаў. Наазагнаў паказваюць, што хібы ў нашай рабоце бываюць звычайна з-за слабай падрыхтаванасці кадраў, наўняння працаваць з людзьмі.

Вось красамоўны прыклад. Пятнаццаць год загадае Мачулінскі сельскі клубам «Зорка». Змітраўна Лядская. Калі мы ўважліва прыгледзеліся да яе, дык аказалася, што яна нават не ведае, як правесці вусны часопіс, выпусціць светлавую газету і г. д. Спачатку думаў, што Лядская — выключэнне, але тое ж «не ўмею» пачуў і ад іншых сельскіх культурармейцаў. Задумаліся, як было далей.

Зразумела было адно — больш увагі граба аддаваць вучобе работнікаў культасветустановы, павышыць іх кваліфікацыю.

Перш за ўсё мы карэным чынам змянілі практыку правядзення семінараў, стварылі метадычны савет пры раённай бібліятэцы, перагледзелі арганізацыю заняткаў у школе перадавога вопыту, правядзілі правы праходжання практыкі для тых, хто нажадаў працаваць у нашых установах культуры.

Практыку цяпер праходзіць на працягу 12 дзён. Пяць дзён практыкі вучацца ў якой-небудзь лепшай культасветустанове, а астатнія дні — у раённым Доме культуры, дзіцячых бібліятэках. Заканчваецца практыка здачай заліку ў раённай бібліятэцы.

Добры плён дае шэфская работа. Перадаваны ўстановы культуры раёна шэфствуюць над аднагодчыкамі. Каб шэфы не забываліся пра свае абавязкі, мы час ад часу праводзім на пасяджэнні савета абодвух загадчыкаў устаноў культуры і слухаем, што яны паспелі зрабіць.

У гэтым дзенькам членамі іх іх калектываў, мала займаюцца выхаваннем сельскай моладзі ў духу наўняльнага захавання савецкіх законаў і нецярпимасці да правапарушэнняў. Многія народныя супраць хуліганства і дзашыраў дрэнна хардуюць сваю дзейнасць з органамі міліцыі.

З мэтай далейшага ўзмацнення сацыялістычнай эканамічнай і палітычнай барацьбы са злачынствамі планавана ЦК Кампартыі саюзных рэспублік, крайкірам і абкомам партыі, Саветам Міністраў саюзных і абласных Саветаў выкананам краіны і абласцей Савецкай дэпутатаў працоўных прыняць меры да навадняння ўзростага грамадскага парадку ў гарадах, раёнах і населеных пунктах, забяспечыць надзейную ахову інтарэсаў дзяржавы і грамадства ад замаху злачынчых элементаў.

Неабходна сістэматычна і глыбока аналізаваць становішча спраў са злачынствамі ў кожнай рэспубліцы, краі, вобласці, горадзе і раёне; усемерна распусціць вядучыя працоўных у барацьбе з правапарушэннямі, асабліва з хуліганскімі правапарушэннямі, узяць ролю і адказнасць у гэтай справе павялічэнні партыйных, камсамольскіх, прафсаюзных арганізацый, мясцовых Саветаў дэпутатаў пра-

ЗУНІ, ПЛАКАТЫ І ПАВЕСІЎ У СВАІМ КЛУБЕ

І вось удзельнікі семінара прыехалі ў Мсцібава. Шчыра кажучы, адрау кінутася ў вочы, што не туды трапілі. Стены ў зале, фая і бібліятэка ўяўлялі сацыялістычнай карцінай. Іван Іванавіч умудрыўся нават прымацаваць пару лозунгаў да столі. Адчуваў мі сябе вельмі няёмка перад людзьмі, бо ва ўсім вынаваты быў аддзел культуры. Так выслаўна прывалася наша добрая задума. Мы зрабілі для сябе з гэтага добры ўрок.

Але вучыць людзей, як афармляць клуб, трэба. Параліся з работнікамі культуры і аб'явілі конкурс на лепшы плакат па дзюх названых і адной тэме на выбар. Але і конкурс не вырашыў праблемы.

Пра свае цяжкасці я раскажаў сакратару райкома партыі тав. Івашчанку, які з вялікай зацікаўленасцю паставіўся да нашых пошукаў. Мы абавалі ў некалькіх раёнах. Парашце, у Свільскай школе-інтэрнате нам папачаваля. Некалыкі стэнды ў гэтай школе былі афармлены з вялікім густам і майстэрствам. Нічога падобнага раней мы не бачылі. Усё, што нам спадабалася, замяталі і сабрагараваля. Потым фотаздымкі праз здымачную прануцілі на экран.

Прычыны афармлення нагляднай агітацыі нам спадаваля. Выразілі спачатку аформіць як узор кінматыльна адрамацывалі Калыбасі сельскі клуб. Сабралі найбольш вопытных у гэтай справе работнікаў і па загадаў зробленых знішак пачалі рабыць стэнды. Калі наглядная агітацыя была ўжо амаль гатова, мы звязаліся з Рэспубліканскім метадычным кабінетам культасветработы. Да нас прыехаў метадыст, ён памаг намшым культураробікам ліквідаваць недахопы, даў шмат каштоўных парадаў, а метадычны кабінет памаг распрацаваць план семінара работнікаў культуры па афармленню нагляднай агітацыі.

Пасля ў гэтым клубе былі праведзены семінары кіраўнікоў агіт-калектываў і сакратароў партарганізацый, дзе яны знаёмліліся, як лепш афармляць клубы, школы, чырвоныя куткі.

Так савет нашага аддзела культуры стараецца вучыць на перадавым вопыце сваіх загадчыкаў клубу, бібліятэкі і Іх актывістаў. Гэта мы называем навукай з першых рук. Яна галоўная ў нашай дзейнасці.

Васіль ГУШЧЫН, загадчык Ваўкаўскага раёна аддзела культуры.

Прадпрыемстваў, будаўніцтваў, кіраўнікоў прадпрыемстваў, будаўніцтваў, устаноў, арганізацый, саўгасаў і калгасаў.

Адной з важных задач партыйных, савецкіх, прафсаюзных і камсамольскіх органаў, гаспадарчых кіраўнікоў і грамадскіх арганізацый з'яўляецца значнае паліпшэнне выхавальнай работы зноў населенцтва і перш за ўсё з моладдзю на прадпрыемствах, будоўлях, у навукальных установах, установах і па месцы жытцязва.

Ад кіраўнікоў і ўсіх супрацоўнікаў арганізацыі аховы грамадскага парадку, пракуратуры і суда патрабуецца дзейна ўдасканаленне іх работы, асабліва па раскрыццю злачынстваў і адшуканню злачынцаў, спецыяльнаму спыненню злачынчых дзеянняў антыграмадскіх элементаў, узмацненню і разшырэнню сувязі з грамадствам, іх увага павінна быць звернута на тое, каб не дапусціць паслябеліў у адзінах да злочных злачынцаў, каб разуміх спалучаць у судовапракурорскай практыцы прадугледжаныя законам судовыя меры пакарэння адносна небяспечных злачынцаў з мерамі грамадскага ўздзеяння і выхавання асоб, якія ўпершыню далупілі малазначна правапарушэнні і зольныя выправіцца без ізаляцыі ад грамадства.

У інтарэсах забяспечвання адзінага аператыўнага кіраўніцтва дзейнасцю арганізацыі аховы грамадскага парадку ў барацьбе са злачынствамі ствараецца саюза-рэспубліканскае Міністэрства аховы грамадскага парадку СССР.

У прынятых рашэннях вызначан рад мер па ўзмацненню барацьбы з хуліганствам на вуліцах, стадыёнах, у парках, клубах і іншых грамадскіх месцах. У найбольш буйных гарадах краіны будучы дадаткова створаны спецыяльныя матарызаваныя нацыі міліцыі для нася-

ЗУНІ, ПЛАКАТЫ І ПАВЕСІЎ У СВАІМ КЛУБЕ

І вось удзельнікі семінара прыехалі ў Мсцібава. Шчыра кажучы, адрау кінутася ў вочы, што не туды трапілі. Стены ў зале, фая і бібліятэка ўяўлялі сацыялістычнай карцінай. Іван Іванавіч умудрыўся нават прымацаваць пару лозунгаў да столі. Адчуваў мі сябе вельмі няёмка перад людзьмі, бо ва ўсім вынаваты быў аддзел культуры. Так выслаўна прывалася наша добрая задума. Мы зрабілі для сябе з гэтага добры ўрок.

Але вучыць людзей, як афармляць клуб, трэба. Параліся з работнікамі культуры і аб'явілі конкурс на лепшы плакат па дзюх названых і адной тэме на выбар. Але і конкурс не вырашыў праблемы.

Пра свае цяжкасці я раскажаў сакратару райкома партыі тав. Івашчанку, які з вялікай зацікаўленасцю паставіўся да нашых пошукаў. Мы абавалі ў некалькіх раёнах. Парашце, у Свільскай школе-інтэрнате нам папачаваля. Некалыкі стэнды ў гэтай школе былі афармлены з вялікім густам і майстэрствам. Нічога падобнага раней мы не бачылі. Усё, што нам спадабалася, замяталі і сабрагараваля. Потым фотаздымкі праз здымачную прануцілі на экран.

Прычыны афармлення нагляднай агітацыі нам спадаваля. Выразілі спачатку аформіць як узор кінматыльна адрамацывалі Калыбасі сельскі клуб. Сабралі найбольш вопытных у гэтай справе работнікаў і па загадаў зробленых знішак пачалі рабыць стэнды. Калі наглядная агітацыя была ўжо амаль гатова, мы звязаліся з Рэспубліканскім метадычным кабінетам культасветработы. Да нас прыехаў метадыст, ён памаг намшым культураробікам ліквідаваць недахопы, даў шмат каштоўных парадаў, а метадычны кабінет памаг распрацаваць план семінара работнікаў культуры па афармленню нагляднай агітацыі.

Пасля ў гэтым клубе былі праведзены семінары кіраўнікоў агіт-калектываў і сакратароў партарганізацый, дзе яны знаёмліліся, як лепш афармляць клубы, школы, чырвоныя куткі.

Так савет нашага аддзела культуры стараецца вучыць на перадавым вопыце сваіх загадчыкаў клубу, бібліятэкі і Іх актывістаў. Гэта мы называем навукай з першых рук. Яна галоўная ў нашай дзейнасці.

Васіль ГУШЧЫН, загадчык Ваўкаўскага раёна аддзела культуры.

Прадпрыемстваў, будаўніцтваў, кіраўнікоў прадпрыемстваў, будаўніцтваў, устаноў, арганізацый, саўгасаў і калгасаў.

Адной з важных задач партыйных, савецкіх, прафсаюзных і камсамольскіх органаў, гаспадарчых кіраўнікоў і грамадскіх арганізацый з'яўляецца значнае паліпшэнне выхавальнай работы зноў населенцтва і перш за ўсё з моладдзю на прадпрыемствах, будоўлях, у навукальных установах, установах і па месцы жытцязва.

Ад кіраўнікоў і ўсіх супрацоўнікаў арганізацыі аховы грамадскага парадку, пракуратуры і суда патрабуецца дзейна ўдасканаленне іх работы, асабліва па раскрыццю злачынстваў і адшуканню злачынцаў, спецыяльнаму спыненню злачынчых дзеянняў антыграмадскіх элементаў, узмацненню і разшырэнню сувязі з грамадствам, іх увага павінна быць звернута на тое, каб не дапусціць паслябеліў у адзінах да злочных злачынцаў, каб разуміх спалучаць у судовапракурорскай практыцы прадугледжаныя законам судовыя меры пакарэння адносна небяспечных злачынцаў з мерамі грамадскага ўздзеяння і выхавання асоб, якія ўпершыню далупілі малазначна правапарушэнні і зольныя выправіцца без ізаляцыі ад грамадства.

У інтарэсах забяспечвання адзінага аператыўнага кіраўніцтва дзейнасцю арганізацыі аховы грамадскага парадку ў барацьбе са злачынствамі ствараецца саюза-рэспубліканскае Міністэрства аховы грамадскага парадку СССР.

У прынятых рашэннях вызначан рад мер па ўзмацненню барацьбы з хуліганствам на вуліцах, стадыёнах, у парках, клубах і іншых грамадскіх месцах. У найбольш буйных гарадах краіны будучы дадаткова створаны спецыяльныя матарызаваныя нацыі міліцыі для нася-

[Заканчэнне на 4-м стар.

Іосіф Напалін. З серыі «Вайна і дзеці». (З дыпламных работ выпускнікоў Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута).

АДКРЫВАЮЧЫ НЯЗВЕДАНАЕ

ТВОРЧАСЦЬ МАЛАДЫХ СКУЛЬПТАРАУ

У апошнія гады маладыя мастакі нашай рэспублікі актыўна займаліся працай на самых разнастайных выстаўках. Для творчых пошукаў малады характарна імкненне да сціпнасці, да змагання з выдатнымі тэхнічнымі і мастацкімі дасягненнямі, да вышэйшага ступеня абстрактнасці і абстрактнасці.

Асабліва разнастайны скульптурны партрэт. Багатыя настроі, з глыбокай думкай партрэта Г. Мурашова — мастака, які валодае немаляй эстэтычнай культурай. Яму блізка камерная пластика з яе далікатнасцю, мяккасцю пераходаў форм.

Вось, напрыклад, «Рыта» — партрэт жанчыны, асобы. Маладая дэвушка з задумлівым, усмешкаватым поглядам. Прыгожы твар абрамлены хвалямі пышных валасоў. Твар — інтэлектуальны. Пласцічны вырашаны партрэт цікавае тым, што спалучае ў сабе разнастайныя выдзеленыя прыёмы. Скульптар тоне мадэлірую форму. Партрэт цікава глядзець з розных пунктаў. Твар трохі загарданы. У фазе ён наўва-адкрыты, праставаты, а ў профіль — вытанчаны, задумлены. Скульптар дае работу ў мармуру. На жаль, апрацоўка матэрыялу тут не выцягла ўсёй прыгожасці мармуру. Паглядзіце сляды раца, якія «глышца» матэрыял, аўтар быццам не заўважае, што прыпадобнае мармур да нейкова алабастру.

Маладога скульптара І. Міско менш цікавіць адзіны партрэт. Вылучаючы мадэль, ён імкнецца падкрэсліць у ёй выдатную рысу. Яго цікавіць выява тых пераходаў і савецкай моладзі, якія ён трымае ў рамантычна-прыгожым плане. «Піонерка» — І. Міско вады абышэ мэтаганіраванасцю. Раўнамы, па-звычайна тоне і энергічны твар. Выразны паворот галавы. Добра твару добра, упэўнены. Маладым будучыма мастакам сёння адной з мініскіх школ. У мадэлі ўдала спалучаны індывідуальна сваясабавы і рысы, тыповыя для савецкай моладзі: актыўнасць, цікаўнасць, захопленасць сваёй справай. І скульптар убацьва гэта. Хаця партрэт і нясе ў сабе вялікую думку, ён пакуль што носіць эцюды характар. Не ўсе дэталі завершаны. Шкада, што аўтар абмежаваўся вельмі беглым, шаблонным паказам агульнага. Умоўна-«жывапісна», а ла сутнасці рванал, нехайшая форма валасоў з банікамі і галышкаў, які разважваецца, знікаюць уражанне, па-раўнаваць пластычную цэльнасць галавы. Усё гэта магло быць куды стражэй, лаканічнай.

У І. Міско ёсць жаночы партрэт, зроблены скалам па ўяўленню. У гэтым зборным зобразе скульптар імкнецца занавава тыповыя рысы партрэта, актыўнай удзельніцы партызанскага руху.

Шмат увагі аддае партрэта А. Анкейчык. У апошні час ён ішоў паказваць сабе прыхільнікам інтымна-прыгожым партрэта, у якім перадае глыбока асабствы пачуцці і перажыванні. Яго цікавіць таксама праблема стылю. Як правіла, Анкейчык аддае перавагу жаночым вобразам. Завостраваць увагу на ўнутраным стане мадэлі, аўтар выдзяляе ў ім асноўную, выдатную і падыражывае яе пластычна. Такая работа з'яўляецца ўжо не столька партызанай, колькі праграма-тэматычнай кампазіцыяй. Вось, напрыклад, «Брошка». Прывабная маладая дэвушка. Стомленныя вочы. Адметны абрыс губ. Агульныя павучы слухаюць. Дарэчы выкарыстаныя прыёмы дэкаратывнасці. Стылізаваная бланкітнаватая сумная гаўпача на тонкай шы, даўгі ламаныя лініі распущаных валасоў вонкава прывабныя. Задума расказаць пра першыя пачуцці кахання лёгка прачытавацца з першага ж погляду. Такая работа можа ўпрыгожыць сучасны інтэр'ер.

Аднак вельмі не адназначна, што тут мы па сутнасці пераходзім ужо ў другую галіну выдзеленага мастацтва. У станковага ж партрэта ёсць свая спецыфіка, адмаўляючы ад якой зважвае або відэамаінае магчымасці партрэта. Анкейчык усю добра схопілаць падабенства, адчувае пластыку. І хацелася б больш у яго больш змястоўнасці і разнастайнасці на ўнутранай характарыстыцы партрэта.

Творчы маладых скульптараў раскрывае, што сучасны партрэт раскрывае не толькі ўнутраны свет партрэта, але і ўзаемазвязз

чалавека з навакольным асяродкам («С. Эйзенштэйн») работы Б. Маркава, «Ф. Кастра» работы А. Дзіма Янава).

Жаданне ўзвысіць вобраз чалавека прыводзіць не толькі да новай абавуленай трактоўкі формы, але і да павелічання сама памеру партрэта. У шэрагу выпадкаў ён набывае маўнітаўны характар.

Вобразы мужчын і суровых людзей добра перадаюцца лакалічнай экспрэсіўнай лепай у партрэтах работы А. Шмакава. Выразны партрэт С. Рахманіна работы І. Гумілюскага. Скульптары не спыніліся на знойдзеным, эксперыментуючы, вырабляючы разнастайныя выдзеленыя сродкі. Сёння мастакі пазнаёміліся з такімі рознымі работамі Б. Маркава, які стылізаваныя дэкаратывна жаночага гаўпача (чырвоны цемент) і гранічна жаночыя жаночы партрэт (падарбаваны мармур). У кожнага з іх свае вартасці. Нершая работа, бадай, занада абстрагаваная. Мармуровы жаночы партрэт выйрае ў параўнанні з першым праўдзіва, пераканальна канкрэтна, матэрыяльнасцю. Тут усё верагодна, нават у пафарбаваных вытрыманых натуральнасцю. Чырванавата-медны адлю валасоў і губ прыгожа контрастуе з матавай белай твару, бледнасцю якога адцягваю сінія пены і ваць. Твар здаецца вельмі звышым, рэальным. Аднак у ім адчуваецца і некаляра яснасць. За дакладнасцю факта не відэць абавуленія.

Для самых маладых скульптараў сёння асабліва важнае значэнне маюць пытанні спецыяльнага мастацтва. Галоўні Г. Лазарэвіч «Зіма» і «Дзячына» ўспрымаюцца надзвычайна, але партрэт Вінаградна работы В. Зайца грамадзянска-анатамічна будова чэрпана і гэтым нарысаваны, хоць падабенства ў твары і ўлоўена.

Гаворачы пра новыя тэматычныя кампазіцыі маладых скульптараў трэба зазначыць, што вельмі часта іх выдзяляе досыць востры спрэчкі, як напрыклад, выклад «Хакель» М. Якавенкі. Аліны прываблівае тут навіна вырашанай, другі адзіночкі пачынае схематызм вобразаў. Наб знісці правільны крытэрыі ацэнкі, дарэчы прыгаджа прызначэнне работы. «Хакель» былі задуманы як маўнітаўны дэкаратывна кампазіцыя для новага будынка крытага катка ля Сячэла. Асюль яе франтальнасць, прамавінасць абрысаў, абавуленасць форм. Характар і мера абавулення прад'яўляючы менавіта спецыфічнай сучаснай архітэктуры. Пераважанне ўзбуджэння форм, падпарадкаваныя вертыкалі, рабы фігуры больш строгімі і адпаведным характару архітэктурнага ансамбля, які мае дэвелюэну да мяжы лапідарнасці форм.

Для М. Якавенкі «Хакель» паказваецца ў тых адносінах, што свядзюць пра цэльнасць яго мастацкай натуре. Ужо некалькі год ён раскрывае гэты прынцып і спрэчкі раскрываючы іх у сваім плане. Ён успрымае іх як арну ўпарты бар'ераў за ажыццўленне высокай мэты. Асюль павышаная значнасць позы, умацненне ўрачыстых нот, муняе гучанне цэлага. Работа «Хакель» М. Якавенкі новая па вырашанню; сучасная скульптура не ведае паўнацэннага ўважання яе. І М. Якавенна зрабіў намаля, каб знісці нейкі нечаканы падыход да складанай задачы. Ён паказвае двух спартсменаў перад выхадом на лёзнае поле. Фігуры сабраныя, напружаныя, быццам бы застылі ў нерухокасці перад тым, як разна кінуцца наперад. Скульптура добра арганізавана ў прастору. Добра выкарыстаныя атрыбуты хакея ў вырашанні вобразнай задачы. Вялікая куркі з шырокімі плячыма, масціны рукавіцы, накіненныя, лавыя перапоўны, шапачы вост — усё гэта зракае ўзвышчыя фігуры. У якаўз ўзвышчыя фігуры. У якаўз адна аднаго вобразу, ад чаго галавы здаюцца асабліва маленькімі, а фігуры ў цэлым сапраўды маўнітаўныя.

Памяшэннем прапорцыў галавы ў адносінах да фігуры здаўна карыстаўся майстар манументальнага мастацтва. Тут гэты прыём таксама апраўданы. Аднак, правільна наметныя гаўпача, скульптар не палічыў першага

КАРЫСНА І ЦІКАВА

Кожны квартал мы праводзім гарадскія семінары бібліятэчных работнікаў, на якіх запаршам танкама грамадскіх прапагандаў кнігі, членаў і старшын бібліятэчных саветаў.

Іа шмат думалі над тым, каб семінары нашы былі цікавымі і па форме, і па змесце. Усе з адвадальным сусветным прапагандаў кнігі, членаў і старшын бібліятэчных саветаў на тэму «Паваротны пракультуру работы бібліятэкараў у перыяд рэстаўрацыі» і злучылі з гэтым падарбавалі літаратуру па гэтым пытанні.

Іа «агучны» прыйшлі работнікі ўсіх бібліятэч гарада, аматары кнігі. Вельмі хацелася, каб атрымаўся шырака, заўважліва размова пра нашы справы. Імне здаецца, што нашы першыя бібліятэчныя агенцыі ўдалася. Паміж выступленнямі бібліятэкараў праводзіліся конкурсы — літаратурны, музычны, разам спявалі песні, дэкламавалі вершы. Словам, і па гаварылі шырака, і добра адпачылі.

Чарговы семінар-агучны, які мы ўпер выдумалі, прызначылі прапагандаў сучаснай паэзіі.

Рось, напрыклад, які аўтар радуме тэму жыцця, заканапаўнасці чалавечыя шанцы будучых пакаленняў, таму вайны і міру. У нейкай кампазіцыі, «Роздум» — прыводзіць гэтую думку праз вобразы трох жанчын. У адной з іх, на думку аўтара, мы павінны бачыць удаву, якая страціла сям'ю ў першую імперыялістычную вайну. У другой — жанчыну сярэдніх год, якая аўдавала ці страціла дзяцей у гады другой сусветнай вайны. Трэцяя — маладая маці, якая яшчэ не знала гора, але ўжо стаіць у праддвер'ях бяды, апущышы галаву. Толькі малое дзіця, якое стаіць побач, вельмі раскінула ручкі, ідуць наустрач будучыні. Падкрэслваючы гэтае паняццё, маленькага жыхара зьявілі да выправаўня, аўтар ажуржае яго талову, як у святога, німама хачы і лічыць, што гэты знак павінен успрымацца як нейкі новы сьвечы, а не радзіўны сьмал. Не кажучы ўжо аб тым, што літаратурны падтэкст кампазіцыі не вытрымае сув'язі з крытыкай, напамінаючы пра евангельскія прытчы, пластычны вырашанне работы зусім не раскрывае і гэтай думкі. Гледзючы без паспешнага не разумею, што адлюстравана. Здаецца, быццам тры жанчыны проста прысутніваюць пры зойсці ці сумнай паэзіі. Нельга не адзначыць і разнабой пластычнай мовы. Сярэдняя фігура і малое выцеленыя хача і эскіза, але жыва і непастрэжана. Дзе бакавыя фігуры стылізаваныя. У маладой маці такія вочы, што яны ахоплваюць амаль паўгалаву (гэта дэдацыя ў профіль), рукі перапарцінальна тупаву. Відэць, трэба было знісці нейкі адзі «ключ», у якім бы і вырашаць тэму.

Давяка ад жыцця і работа, якая адлюстраввае чалавека, што абдукаена. Думка не раскрыта і не пераканова. Відэма, гэта прама маладога аўтара. Настойліва праца, вымучэнне жыцця дапаможа яму знісці сваё месца ў мастацтве, тым больш, што ў яго зольнасці відэаючы. Сэрыя графічных лістоў «Варвары», у якой відэць разуменне стылю і валоданне малюнкам, падамоўвае ўпэўненасць у зольнасці мастака. У той жа час і ў непастрэжна мстыка аслабляе ўздзеянне твора. Ул. Хмыльнікава трэба задумацца перш за ўсё аб сапраўдным гуманізме, аб аптымістычнай сіле разлічанага мастацтва і ролі мастака ў выхаванні народа.

Маладыя скульптары рэспублікі выдзяляюць твораў маладых мастакоў, а таксама да абавуленай, прысвечанай прадэманстрацыі Вялікага Насцяўніка. Поўныя нашы творчыя задум, якія неўзабаве паддзяцца з гледчымі сваімі дасягненнямі.

— І. ЕЛАТАМБАВА, мастацтвазнаўца.

НА СЕЛЬСКОЙ СЦЭНЕ

Рагачоўскі народны тэатр, які ўжо некалькі гадоў ідуць адна самадзейнага тэатра К. Катлінін, пазнаёміў праўдзіва і цікава мастакоў. Амеры тэатра часта выступаюць і на сельскай сцэне. Гэтымі дзямі іх любілі і ў нашай вёсцы. Імя Леніна і «Зарна» для паказалі спэнтаклі «У дзень вяселля» В. Розова, «Баннір» А. Карнінчука.

Цяпер народны тэатр рытуе да пастаноўкі «Алазжына дзіця» па п'есе К. Губарэвіча і І. Дорскага.

З КНИГАМИ ДА РАБОЧЫХ

На Пінскай фабрыцы мастацкіх вырабаў у пашывачым, зярністым і вышывачым швах ідзе перазамена. У гэты час кожны сэрэдні на фабрыку прыходзіць з вялікім пакункам бібліятэкар Пінскай цэнтральнай бібліятэкі Ганна Яфімаўна Баравіцкая. Яе тут сустрапаюць як жадаючага годна. Яна асуджывае 100 чытачоў. Бібліятэкар вядома спецыяльна журналісткая. Часта прыносіць Ганна Яфімаўна кнігі па тэхнічным для студэнтаў-аплочнікаў.

Сорак тры перасоўні і пункты выдчы асуджываюць на прадпрыемствах гарада і на думу Ганна Баравіцкая. І ўсе чытачы гавораць ёй дзякуй.

— А. СТУПАК.

«Выступленне ў ансамбле п'есы І. Анкейчык «Новае». Колькі разоў п'еса была паказана ў нашым тэатры самадзейнага мастацтва. У працы ў пошукаў. Асабліва многа прайшло танцораў і актывістаў у дэманстрацыі мастацтва.

На дзяміны мы былі адно з выступленняў ансамбля «Новае».

Спектаклі НАШЫХ ГАСЦЕЙ

Калектыў Кіеўскага акадэмічнага тэатра імя Івана Франка іграе нацыянальнаму класіку. Песы гасцёрольнага рэпертуару — «Вязьдольная» Івана Карпенкі-Карага, «Цыганка Аза» Міхайла Старыцкага, «Шалмен-ка-дзяшчык» Рыгора Квітка-Аснат'яненкі — міжсаму гледзючы добра відэма. Іх паказваюць у нас на гастролях украінскія трупы амаль кожнае лета. У беларускіх тэатрах такой «вытрыманай» рэпертуарнай лініі няма. У нас у лепшым выпадку ідзе адна якаўзбудзь нашай маладыя асабствы п'еса, да і то ў адным тэатры. І мы прырадыліся, дакладней кажучы, нас прывучылі да гэтага тэатра...

Стаўчы класіку, франкоўкі Ідуч у трактоўку п'ес ад мастацтва карыфееў украінскага тэатра, беражліва захоўваюць набыты майстраву дэзятнашапта стагоддзя, традыцыі мінулага.

Гэта з поўным правам можна сказаць пра спектакль «Шалмен-ка-дзяшчык» у пастаноўцы рэжысёра П. Шырэбы. Арыстэдыяны дэма, у спектаклі прымае ўдзел такі майстра сцэны, як Уладзімір Далецкі (Шпак). Гэтага актыва актыва надтрымліваюць Мікалай Шуцько (Шалменка), Іона Капарыжыцкая (Фена Сіпанаўна), Аркадзь Гашніскі (Ляпушчык), Анаголь Сібенка (Апшыкоўскі), Людміла Тамашэўская (Зіжэні), Мікалай Задляноўскі (Сквароў), Н. Латоўка (Прысвія), Е. Губар (Мотра). Спектакль ансамблевы, у ім шмат значных ачыскіх удач.

«Шалменка-дзяшчык» пастаўлены — гэта нават падрэзана ў афармленні М. Ліпкіна — у даўніх традыцыях украінскага тэатра.

Але традыцыі бываюць розныя, парознаму можна іх берачы і захоўваць. Часам традыцыі ператвараюцца ў іжыяр, робяцца штапам. Нагадаць пра гэта не лішне і ў размове пра ўкраінскіх гасцей.

Тыя ж класічныя п'есы, што цяпер паказвае нам Кіеўскі акадэмічны тэатр імя І. Франка, беларускі гледчым давацца бачыць не аднойчы ў пастаноўках перыферных украінскіх тэатраў. І пераходзіць у гэтых спектаклях традыцыі сапраўды становіліся саматэатры. Тады мы бачылі вельмі аднастайныя відэючы з голкамі і горлікамі і п'ятыя з глінянымі гарлачыкамі. (Завуваюць у дужка, што з лёгкай рукі нашых суседзяў сламенік стаў і «беларускім наляжкам» у некаторых спектаклях калектываў Закарпацка і Сярэдняй Азіі, якія ставілі нашы п'есы). Такія «традыцыйныя» спектаклі вызначаліся асабліва чужавасцю. Меладраматычныя сітуацыі абывраліся з вялікай стараннасцю, артысты не «эканомілі» ні на сваіх папучыках, ні на слязах гледзючоў...

Трэба сказаць, што франкоўкаў гэты напор амаль не да тычыць, за выключэннем спектакля «Цыганка Аза». У ім, на жаль, ёсць некаторы налет опернай пампэзнасці, там-сям адчуваюцца «велькіны прыгожасць» эфекты. Вобраз цыганкі Азы, створаны В. Цесляй, занада ўжо тагараны. Песні герані — нібы устаўлены нумары, яны не ўпалютаюцца арганічна ў тэатральны спектакль. Але гэта, бадай, не віна таленавітай актывіцы, а хутэй «выдаткі» пастаноўкі.

Разам з тым у пастаноўцы выдзяляе майстра украінскай сцэны Гната Юры, якію прывагае трымаць «у форме» рэжысёр П. Шырэба, ёсць шмат не проста цікавага, а і вельмі паучальнага. Мы з радасцю перамаляем, што артысты драматычнага тэатра падоўна, прафэсіянальна сьпавоюць. Высокая якавая культура і выразны, дакладны пластычны малюнак сцэнічных вобразаў — адметная рыса спектакля.

Увогуле мы ўбачылі спектаклі высокай рэжысёрскай і актывіскай культуры, у якіх народныя традыцыі мінулага

КЛАСІКА БЕЗ СІВІЗНЫ

Анаголь САБАЛЕУСКІ, кандыдат мастацтвазнаўства

Збагацаны дасягненнямі сучаснага тэатральнага мастацтва.

Гэта асабліва дачыцца спектакля на драме другога акцыяна ўкраінскага сцэны — «Бязьдольная» Карпенкі-Карага. Спектакль адзінак, ансамблевы, сапраўды варты франкоўскага тэатра (мастацкі кіраўнік пастаноўкі Ул. Сквароўка, рэжысёр П. Шырэба). Толькі, можа, занада шмат месца заняў у пастаноўцы л'ес Баркі. Відэць, патрэбны былі некаторыя куньоры ў драматургічным творы, асабліва ў першай палове.

Драме, якая расказвае пра даўняе ад нас жыццё, тэатр надаў сучаснае гучанне. Спектакль франкоўнаў папярэджае, прымушае задумацца над жыццём, над ўзаемаадносінамі паміж людзьмі.

Аднак спектакль цікавы не толькі гэтым. Ён паучальны і з прафэсіянальнага пункту гледжання. У адноўненне ад «Цыганкі Азы» тут вельмі арганічна ўплетены ў пастаноўку народныя песні, танцы, звычай. Усё гэта не проста вонкава адзляля відэючы, які нярдка даводзілася бачыць у іншых украінскіх калектываў, — а памагае глыбока раскрыць чалавечы характар, душу народную. Песні, танцы, народныя звычайныя выкарыстоўваюцца тут не бяздумна. Усё наабоўна глыбокім сэнсам, псіхалагічна апраўдана.

Ад гэтага этнаграфічнаму франкоўнаў выратовае паставачана культура, высокая майстравата лемі вобразаў. У лепшых работах тэатра іскрава паказаны народныя побыт, разам з тым спектаклі вельмі псіхалагічныя і тэатральныя ў лепшым сэнсе гэтага слова. Франкоўцы паказалі нам добры прыклад.

І нельга не ўспомніць тут факты з нашай агульнай тэатральнай гісторыі.

У часы станаўлення і росту прафэсіянальнага нацыянальнага тэатра (гэты працэс на Украіне бурна праходзіў у другой палове дзятнашатага стагоддзя, на Беларусі — у пачатку дваццатага) наша сцэна была вельмі развітая, можна сказаць, у адным кірунку. Спектаклі найчасцей былі сінтэтычнымі, у іх шырока выкарыстоўваліся сэнсавыя і танцавальныя мастацтва. Беларускі і украінскія пастаноўкі былі вельмі блізка адна да адной і разам з тым, кожная мела свой ярка выражаны нацыянальны характар.

Там было спачатку. Потым шлях адасобіліся. Некаторыя украінскія калектывы — гаворка ідзе не пра франкоўнаў, а пра перыферныя тэатры — нібы спыніліся ў сваім развіцці. Дзе трэба і не трэба механічна паўтараць мінулыя здыбыткі. Некрытычнае, па сутнасці фармальнае выкарыстанне выдатных дасягненняў колішняй нарыфёў сцэны на новым, зусім іншым этапе росту і развіцця тэатра не вяло наперад, а хутэй цягнула назад. Спектаклі, акасініліся па форме, па сутнасці паўтараў і збы. Некаторыя добрыя, плённыя традыцыі перыоду іматываўноў, гэта «ацэнсцкі» пастаноўкі, закрылі да роўну пошукі. І гэта стрымліва да развіцця тэатра.

Беларускі ж тэатр ад этнаграфічных спектакляў дзесьці ў сярэдзіне дваццатага гадоў шпаркай хадою пайшоў да спектакляў глыбока псіхалагічных. У гэтым кірунку ён даволі хутка дасягнуў поспеху. Але чым

ВЫСТАўКА САМАДЗЕЙНАГА МАСТАКА

Знаёмныя, родныя краёвыя: луг стары сена, зямны лес у маўнітым задуменым, дарога. Міжволі ажалася гэтымі нарыдзінамі. Жывое ўражанне пацудоўна многа работы самадзейнага мастака са Случча Івана Сіпанаўца Федарова. Асабліва увагі заслугоўвае пейзаж «На луг», «Зіма», некаторыя партреты.

Выстаўка, арганізаваная Мінскім абласным Домам народнай творчасці, экспанавалася ў Дзяржынскім раённым Доме культуры. Яе прагледзілі многія жыхары раёнага цэнтру.

Ул. КУКСО.

ЧВЭРЦЬ СТАГОДДЗЯ НА АМАТАРСКОЙ СЦЭНЕ

У 1942 годзе серыя тэлефанацыя Г. В. Манецава стварыла на дзяміны мастацтва самадзейнага. У пераходны момант баямі стамленныя байцы служылі родныя п'есы Беларусі, Украіны і Лівы. Цяпер Ганна Васілеўна працуе дыктаркай рэдакцыі дэбасной рэдакцыі і радыёвешчання. Па-ранейшаму любіць яна мастацтва. У драматычным калектыве Палаца культуры з'яўляючыся старолай шмат вобразаў — герою грамадзянскай, Айчынай вайны, нашых сучаснікаў.

За дзяміны Уздзел у мастацкай самадзейнасці Ганна Манецава ўзнагароджана ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Іван Чыгрынаў

ЗА СТО КІЛАМЕТРАў НА АБЕД...

Анабэдаганне

Нам было ў той час па дзесьці гадоў — адным трохі болей, другім трохі меней. І мы былі дзеці вайны. Але тады мы амаль усё ведалі. І мне часам здаецца, што ведалі куды больш чым нават цяпер, калі нам па трыццаць ужо. Напрыклад, мы без памылкі маглі яшчэ на падліце пазнаваць па гукі самалёты — «нашы» і «нечыі». Ведалі, якія кулі ў што пафарбаваны — звычайныя, разрыўныя, браніробныя, трасцюрочныя... Цяпер ужо адно цяжка перачытаць, а тады мы ведалі нават, па чым якую кулю страляць. Я не кажу ўжо пра знакі адрознення, што наслі салдаты і афіцеры любой краіны, якая мела вайсковыя часткі ў суседнім фронце: кімчэцкі (італьянскі), першы чаргу, затым іспанскі, італьянскі, венгерскі, фінскі, французскі, румынскі... Але мы не толькі адрознівалі варажых салдат па вайсковай форме, а і ведалі, які да каго надыходзіць — да немцаў, напрыклад, наогул несбысна было ваступацца, затое ніколі, здаецца, не баяліся мы вясёлых італьянцаў і жартывілых французцаў. А славакі, якія таксама ваявалі супраць нашых, маглі нават пакарыць нас — «славацкіх дзядей». А галодныя мы, здаецца, былі заўсёды: то харчу не хапала, то солі (не псалішы, не з'ясі), то яшчэ чаго. Праўда, быў адзін час, калі мы распахавалі. Гэта ўвесь сорак трыццатага года, які вярнуліся намы, Баі на нашай раці шлі нядога — за тры дні ўсё было скончана, і немцы адшлі да Прапыска. Але яшчэ да самага наіва чэрвеня наступнага лета мясцовасць наша заставалася прыфрантавай, і праз вёску, спаленую да хаты (людзі перабралі ў зямлянікі), часта прыходзілі на фронт і з фронту розныя нацыі. Здаралася, што чырвоныяармііцы спыніліся на вялікі прывал — проста на вуліцы, паміж зямлянкаў, — і тады пачынала дыміць кухня, дражнічы пахам усю агулавалу вёску. Вары-

лі салдаты звычайна шпонавую кашу на сале, часам макаронаў сум з бульбай. І мы заўсёды чакалі, пакуль яны пададуць. Былі ўзбудзены, што ў катле застаецца і на нашу долю. Ды не мала, а добрая палавіна кашы. Тады мы падыходзілі да кухні са сваім посудам — хто з бланшанай, а хто з чыгунковай ці махоткай — і павар раздаваў астатак ежы. І толькі пасля ўжо, як надраслі, мы, нарэшце, зразумелі, чаму заўсёды ў катле заставалася тая палавіна кашы...

Але настаў час, і наша лафа скончылася. Фронт адшоў далека на захад. Салдаты больш не спыніліся ў вёсцы. А мы наранейшым хапелі есці. Як заходзіў год за год, так і годаў за годам ішоў. Ужо было каторае лета, а мы ўсё яшчэ адзіночкі на лузе пучкі саржаў (на хале), успаміналі, як праз вёску «праходзілі» нашы везлі за сабой заленыя «кухні». Наб кожна трохі пацесілі, мы, здаецца, гатовы былі ісці на край свету. Але ніхто з нас тады не ведаў, ці ёсць хлеб і на краю свету... І ўсё ж мы аднаго разу схапілі. Праўда, не на край свету, а ўсяго за сто кіламетраў. Можна, меней. Тады ніхто не мераў тыя кіламетры.

Павёў нас Васіль Каранет. Прозвішча ў яго было другое, а Каранетам чамусьці звалі. І не наш ён быў спачатку — прыездзім. Прывёз яго — і старэйшую сястру — бацька іхні ў тую ж вёскас, які прыйшоў вызваленае ад немцаў, ці проста знаёмым з франтаных раёнаў, халі, каб перачыць цяжкі час, нягледзячы нават, што мы пагаралі. Дык Каранетаў бацька таксама прывёз сына і дачку (маці ў іх не было ўжо) і паслаў у зямлянку

МЕЛОДЫ СЯБРОУ

У Мінску на сцене Палаца спорту, выступаюць... артысты, гімнасты з Балгарыі, Германскай Дэмаркатычнай Рэспублікі, Польшчы, ССРР, Югаславіі, Панаі. «Мелоды сяброў» накіравана на поспехам у гледачоў. На гэтых днях выйдзе ўздзяліны паназу.

Крыціна Мацвеева (Польшча)

Барыс Гудзінаў (Балгарыя)

Івара Марнавіч (Югаславія)

Эрхард Ютц (ГДР)

У ЦК КПСС, ПРЭЗІДЫМЕ ВЯРХОУНАГА САВЕТА СССР І САВЕЦЕ МІНІСТРАЎ СССР

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]

штрафам ад дзесяці да трыццаці рублёў. Устаноўлена больш строгае рэжым утрымання асоб, арыштаваных за дрэбнае хуліганства. У выпадку ўхілення ад адбывання арышту або дуплікацыі зноснага парушэння ўстаноўленага рэжым тэрміна знаходжання пад вартай можа быць падоўжана да трыццаці сутак. З арыштаваных спаганяцца кошт харчавання і ўтрымання, ім забараняецца перапіска, атрыманне перадач і пасылак, пакупка і градуатка харчавання; за час знаходжання пад арыштам заробатная плата па месцы пастаянай работы не выплачваецца. Арыштаваныя за дрэбнае хуліганства выкарыстоўваюцца без аплаты працы на работах па ўборцы вуліц, двароў, месца грамадскага карыстання і на іншых фізічных работах.

Начальнікам органаў міліцыі дадзена права накладваць штрафы за дрэбнае хуліганства самастойна, без зваротнага ў суд. Побач з гэтым, органамі міліцыі дадзена права накладваць штрафы за з'яўленне на вуліцах і ў іншых грамадскіх месцах у п'яным выглядзе. Устаноўлены адміністрацыйны адказнасці за адсутнасць бацькоў або асоб, якія іх замяняюць, за п'янства, хуліганства і іншыя антыграмадскія ўчынкі з боку падлеткаў.

Дрэбнае хуліганства, учыненае на працягу года другі раз, ціне за сабой крымінальную адказнасць у выглядзе пазбавлення волі на тэрмін ад шасці месяцаў да аднаго года, або пазбавлення работ на той жа тэрмін, або штрафу ад трыццаці да п'ятдзясяці рублёў.

Прадугледжваецца павышанае крымінальнае адказнасць за зноснае хуліганства, асабліва за тых хуліганскіх дзеянняў, якія ўчынены з выкарыстаннем або спробай выкарыстання агнястрэльнай зброі, нажой, кастэты або іншых халоднай зброі, а таксама іншых прадметаў, спецыяльна прыстасаваных для няяснення члясцельных пашкоджанняў. За гэтыя дзеянні ўстаноўлена пакаранне ў выглядзе пазбавлення волі на тэрмін ад трох да сямі гадоў.

Па значнай катэгорыі спраў аб хуліганстве ўводзіцца скарачаны тэрмін аддання пад суд хуліганцаў: органы дзяржаўнай паліцыі не пазней чым у п'ятнаццаці тэрмін устанавіваюцца акалічаны ўчыненага злачынства і асоба правапарушальніка, складае аб гэтым пратакол, які пасля санкцыянавання яго пракурорам з'яўляецца падставой для

ўзбуджэння і разгляду справы судом. Такія справы падлягаюць разгляду ў п'ятнаццаці тэрмін з моманту паступлення іх у суд. У аднесінах да асоб, затрыманых за хуліганскіх дзеянняў, разгляду справы ў судзе мерой стрымання павінна быць, як правіла, утрыманне пад вартай.

Указам устаноўлена таксама, што ўчыненыя злачынства асобай, якая знаходзіцца ў стане ап'яняння, з'яўляюцца акалічаны, што абцяжарвае адказнасць гэтай асобы.

У прынятых рашэннях падкрэсліваецца важная роля кіравнікоў і падпрэемстваў і іншых неўрадавых асоб, якія павінны ўзяць на сябе абавязкі па пазней 10-дзённага тэрміну прымаць неабходныя меры ўздзеяння да правапарушальнікаў. Кіравнікі прадпрыемстваў, цэхуў, змен, вытворчых участкаў павінны асабіста адказацца за факты незаконнага вырабу асобнымі людзьмі на вытворчасці рознага роду зброі, нажой, кастэты і іншых падабных прадметаў.

Партыйныя, камсамольскія і прафсаюзныя камітэты павінны строга караць тых работнікаў, якія п'яныя, учыняюць правапарушэнні, па-агульнаму ставяцца да парушальнікаў правапарушэнняў. Трэба ўзмацніць уплыў адміністрацыйнага гідравіцтва, устаноў і арганізацый, а таксама прафсаюзных камітэтаў на асоб, якія дуплікаюць хуліганскія дзеянні. У неабходных выпадках іх трэба пазбавляць пачынаючы аб акалічаны прэміяў на вытворчасці і лютых пачынаючы ў дамы аддзячэння і санаторыі; ім можа быць перанесена чарговыя на атрыманне жыллошчы.

Пры падвадзінні вынікаў сацыялістычнага сабораў і арганізацый дзяржаўнага прадпрыемстваў, цэхуў і іншых вытворчых участкаў, арганізацый і устаноў павінны ўлічвацца, як адзін з важных паказчыкаў, адносны членкаў калектываў да захавання правіла паводзін у грамадстве і ў быццё адпаведнасці з патрабаваннямі саваецкіх законаў і камуністычнай маралі.

З мэтай узмацнення барацьбы з рэ-

чыўдзіннага злачынства прызнаваць неабходным заканадаўча ўстанавіць адміністрацыйны надгляд органаў міліцыі за пазней катэгорыяй асоб, што вызваленыя з месца пазбавлення волі, для забеспячэння кантролю за іх паводзінамі, правапарушэнняў злачынстваў і іх боку і акалічаны неабходнага выхавальнага ўздзеяння. Гэты надгляд будзе ажыццяўляцца ў адпаведнасці з зацверджаным аб ім палажэннем.

Побач з гэтым, улічваючы ўсе ўраўнаважаныя і змяненні ў Асновы крымінальнага заканадаўства Саюза ССР і саюзных рэспублік з тым, каб устаноўлены дадатковыя абмежаванні ў прымяненні ўмоўна-дэтэрмінавага вызвалення і замены пакарання больш мяккім у адносінах да асоб, якія раней судзіліся за цяжкія злачынствы, а таксама ў адносінах да непаўналетніх, асуджаных за некаторыя асабліва небяспечныя злачынствы; павялічыць адказнасць асоб, умоўна асуджаных і ўмоўна-дэтэрмінавага вызваленых, за ўчыненне імі новых наўмысланых злачынстваў.

Улічваючы і прычыны, якія лежача ў аснове ўсёнараднага справядлівага, устанавіць знашчой адпаведнасці, устанавіць вопыт, накоплены самадзейнымі грамадскімі арганізацыямі і калектывамі працоўных на пазнейнае правапарушэнні і выхавальнаму ўздзеянню на правапарушальнікаў. Так, з мэтай пераважання падлеткаў, якія ўчынілі правапарушэнні, але вызвалены ад крымінальнай адказнасці за ўросту або ў сувязі з неметазгоднасцю прымянення да іх мер крымінальнага пакарання, уводзіцца інстытут грамадскіх выхавальцаў, якія назначаюцца раённым (гарадскім) камітэтам па справах непаўналетніх аб судом. Разам з гэтым намячаецца палепшыць дзейнасць камітэтаў па справах непаўналетніх пры выкананні месцавых Саветаў дэпутатаў працоўных.

ЦК ВЛКСМ, ЦК ЛКСМ саюзных рэспублік, усім камсамольскім камітэтам прапанавана значна павялічыць актыўнасць камсамольскіх арганізацый у барацьбе са злачынствамі сродд моладзі, лічыцца адной з цэнтральных задач камсамола настойваць выхаванне моладдзі пакалення ў духу камуністычнай маралі і нецярпнасці да парушальнікаў сацыялістычнага правапарушэння.

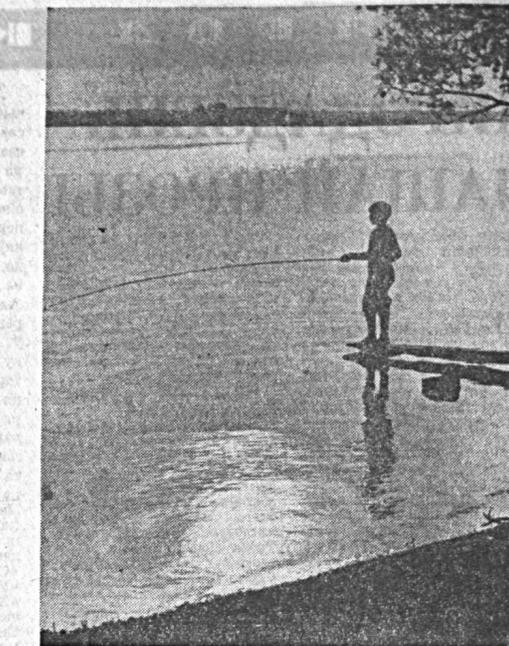
Для актывізацыі дзейнасці народных дружных прапанавана ўзмацняць іх энергічнасць, ініцыятыўнасць людзей, строга

захоўваючы пры гэтым прынцып добра-ахвотнасці. Галоўным намагаючы народных дружных павінны быць канцэнтраваны на пазнейнае і іспыненні хуліганскіх праўленяў у грамадскіх месцах. У якасці меры заахоўвання найбольш актыўна дружнай і прадуллежваецца прадастаўленне ім дадатковага аплатавага водпуску, а таксама ўзнагароджванне і ганаровымі граматамі, грашовымі прэміямі і каштоўнымі падарункамі. Саветам Міністраў саюзных рэспублік рэкамендавана ўстанавіць нагрудны знак «Выдатны дружнынік».

З мэтай далейшага развіцця актывізацыі насельніцтва ў ахове грамадскага парадку ўводзіцца прававая гарантыя, якая забяспечвае ахову інтарэсаў грамадзян, што праўляюцца ініцыятыўу ў барацьбе з правапарушэннямі. Устаноўлена, што дзеянні грамадзян, накіраваныя на спыненне злачынчых замахаў і затрыманне злачынцаў, з'яўляюцца ў адпаведнасці з заканадаўствам правамернымі і не цягнуць крымінальнай або іншай адказнасці, нават калі гэтыя дзеянні вышчына былі прычынена шкода да злачынцаў. У заканадаўчым парадку прадулежана крымінальна адказнасць за пазнейнае або наступна ў адносінах да грамадзян у сувязі з іх дзеяннем на пазнейнае і іспыненні злачынчых праўленяў і парушэнняў грамадскага парадку.

Органы аховы грамадскага парадку, пракуроры і суды павінны павядаміць пра месцы работы або жытла грамадзян, калі яны вызначыліся ў барацьбе з правапарушэннямі. Выкананнем месцавых Саветаў дэпутатаў працоўных і органаў аховы грамадскага парадку дазволена ў неабходных выпадках заахоўваць грамадзян, якія найбольш вызначыліся ў барацьбе з хуліганствам, галошвымі прэміямі або падарункамі. Мясцовым і цэнтральным лужам рэкамендавана сістэматычна публікаваць матэрыялы, якія шырока растлумяваюць дэючае саваецкае заканадаўства, правы і абавязкі грамадзян у ахове грамадскага парадку і значэнне арганізу суда, пракуроры і міліцыі ў справе аховы інтарэсаў дзяржавы і грамадзян ад злачынчых замахаў, а таксама інфармаваць чытачоў аб найбольш важных судовых працэсах, якія маюць выхавальнае значэнне.

У рашэннях ЦК КПСС, Прэзідыума Вярхоўнага Савета ССРР і Савета Міністраў ССРР падкрэсліваецца, што ажыццяўленне намечаных мерапрыемстваў па ўзмацненню барацьбы са злачынствамі павінна ажыццяўляцца на аснове найбольш шчыльнага сацыялістычнага супрацоўства. У нашай краіне, якая ідзе па шляху будаўніцтва камунізму і забяспечвае ўсім грамадзянам гарантыявае права на працу, адпачынку, адпачынку і сацыяльнае забеспячэнне, не павінна быць месца злачынчым праўленням і іншым палюшчэнням сацыялістычнага правапарушэння.

НА ЗЯРКАННІ.

Фота М. МІНКОВІЧА.

МАЛЮНКИ РАДАВОГА ВОЛКАВА

У армейскіх умовах новай тэмы захапілі моладдзя мастакоў. Салдацкім будням ён прысвяціў шмат сваіх малюнкаў. Часта ў вольны ад зямнага часу Волкава можна бачыць у салдацкім клубе, у лемнінскім паноі падраздажэння. Ён афармляе сцэны, піша партэты адпаведна выдатнай баявой і палітычнай падрыхтоўцы афіцэраў алену на тэрыторыі ваеннага гарнізона.

У арміі Сяргея Волкава не пачынаў захапляцца малюваннем.

Я. МАЛЫ.

АУТАПОЕЗД У ДАРОЗЕ

На ўсім шляху аўтапоезда перад мясцовымі жыхарамі выступае з цікавымі нацыянальнымі калектывамі мастацкай самадзейнасці. Пона культуры будаўнікоў № 5. Металісты-культура работнікі аказваюць дапамогу сельскай культуры-студэнтам, удзельнікам мастацкай самадзейнасці.

Аўтапоезд працягвае свой шлях. Наперадзе—Любань, Старыя Дарогі, Слуцк, Чырвоная Слабада і іншыя гарады і вёскі вобласці.

М. ІСАКАУ.

ПРЭМ'ЕРА Ў ТАЛАЧЫНЕ

Гледачам падабаюцца многія спектаклі драматычнага калектыву Талачынскага раённага Дома культуры, напрыклад «Барабаншчыца», «Ляўкіна на арбце», «Барабаншчыца», «Ляўкіна на арбце», «Правда і шчасце». Нядаўна гледачы пазнаміліся з лірычным камедыяй А. Таўрова «Спаганне ля чароўні», Новае спектакль — дыялогічны твор выпускніка Матвееўскага культурасветучылішча Аляксея Савіка.

Герой твора — камсамольцы аднаго з калгасаў. Яны шукаюць месца ў жыцці. Моладзь са сваімі радасцямі і няўдачамі паказана ў працы і адпачынку. Вынаймаюць у спектаклі ўдалася паказаць станаўленне чалавечых характараў. Вадак, ярыш за ўсё гэта відэць на вобразе Нюты — даўчыні, дзіцяцкай спадчыны родны калгас быў «сумным кутком». Складаную ролю Нюты выконвае Валіячкіна Семяноўна.

Паспяхова выступілі ветэраны калектыву — Іван Кударына (Васіль Мацвеевіч) і Зінаіда Юр-

віч (Кударына). Цікавыя, запамінальныя вобразы камсамольцаў стварылі Адам Кубарскі, Марыя Шахматэра, Леанід Пляскач, Тамара Ігнатюк.

Спектакль удаўся! Гледачы разрачылі воплескамі падымавалі рэжысёра Аляксея Савіку, мастаку Уладзіміру Гарлянку, усім удзельнікам пастапоўні — людзям самых розных прафесій, дэталіям сабрарнага тэатра.

Хочацца выказаць і невялікія пажаданні. Калектыву трэба паступова пашыраць і абнаўляць пастапановачную базу. Дэкарацыі, якія пераходзяць са спектакля ў спектакль, прыгледзіце ўжо. Больш сур'ёзна трэба ставіцца і да маніраваных рэпетыцый. Гэта дазволіць рэзка скараціць час на перастапоўку дэкарацый.

А. КУКШЫНСКІ, дырэктар Дома культуры калгаса «Перамога» Талачынскага раёна.

ГОРАД СЯРОД ПЫЛЬНЫХ БУР

Чым далей ад узбярэжжа Каспійскага мора, тым часцей узнікаюць пыльныя буры. У востраве Мангышлак вядуцца слупы пылу, якія шыбей круцяцца, смяраючы. А калі вецер узмацніцца, усё смерч, якія гуляюць па паўвостраве, пачынаюць круціцца і перамяшчаюцца, дзіцячыя сады, яслі і школы, але і вяртліва парні. Апрача таго, вышэй сады вяртліва агальнагарасці па сучасным вадаскочышчым партыям і станцыям. Ваду для гэтага дадуць артызанскія шчыльныя. Яны ж напаліваць злёўняе напалівае злёўняе. Такім ён будзе ўжо ў апошнім годзе пшчыгоддзі. А пшчы годзе дасягне 200 тысяч чалавек.

Архітэктары і будаўнічы прадугледзілі ўсё, што ёсць дабрае і часныя гарады. Міграцыйныя спланаваныя тым чынам, каб зачыркнуць бурны востраве ўжо ў нашым Узеьне. Для гэтага ў востраве створана зона выважвання, у якой вырабляюцца розныя паролы, дэру і кусты, каб забараніць найбольш пахалоджыць для азялення.

Хуткімі тэмпамі буд-

уюцца групавыя замеры-назіранні ўстаноў, выдатковыя рамонныя база і іншыя. Год назад новаўзбудзены нафтавы завод і на часовае будаўніцтва ўстаноў шло нафта для перапрацоўкі на Гур'еўскім заводзе. Усё гэта мінулы год было забараніць 400 тысяч тон нафты. Забараніць ў гэтым годзе назада сталецкіх машынаў нафтаваму Шаўчэна да Нова Узея нядаўна пачынаў лінійны завод па перапрацоўцы нафты. Ужо ўжо пачаўся будаўніцтва нафтавага завода ў Нова Узеі. Пачата будаўніцтва другога 80-кіламетравага водараду, які забяспечвае нафтаваму нафтаваму Нова Узеі пшчывовай валай, энэаляндэра гідра-роладзі па будаўніцтву пшчыны Саусакам.

Ад сталецкіх машынаў нафтаваму Шаўчэна да Нова Узея нядаўна пачынаў лінійны завод па перапрацоўцы нафты. Ужо ўжо пачаўся будаўніцтва нафтавага завода ў Нова Узеі. Пачата будаўніцтва другога 80-кіламетравага водараду, які забяспечвае нафтаваму нафтаваму Нова Узеі пшчывовай валай, энэаляндэра гідра-роладзі па будаўніцтву пшчыны Саусакам.

АДН.

ЗА СТО КІЛАМЕТРАЎ НА АБЕД...

[Заканчэнне. Пачатак на 2-й стар.]

бы важным: урочыце за ім жа пайшлі, утаропіліся аднаго аднаго. Ніхто нічога не гаварыў — сталі і маўчалі, а на тварых ва ўсіх блуждала адна і тая ж усмешка, зразумелая кожнаму. Нарэшце Хала эню сказаў: — Яй-бо ён пшчыні насё ў торбе!

І гэта нібы падгэрада ўсіх. — Абдырэм, — махнуў рукою Васіль Каралет.

У нашых вачах, мусціць, як у ваўчанат, заблішчалі зноснае агеньчыкі — надта хачелася есці. А наперадзе, як на тое, шоў з торбай палонны немец. Хто ведае, можа гэты немец якраз паліў нашу вёску.

Змова выпяляла хутка. Пакуль немец, нічога не падарожыў нават, узнікаў драўлянымі ступанамі на дарозе палі, паміж нам было вырашана наскочыць на яго заду і выхпаці торбу. Мы не баяліся, што немец будзе супраціўляцца. Не той час. Цяпер ён — палонны. Так яго і вышлі. Немец адрозу пачуў за спіноў тудат ног, але павярнуўся толькі тады, як мы ўжо апынуліся побач і Васіль Каралет першы ўчыніўся ў торбу. Пасліне немцаў твар пераскочыўся ад нечаканасці, а ў вачах застыў на нейкі момант жах. Можна немцаў падумаў, што мы зараз будзем біць яго, але як толькі зразумее, што нам патрэбна была яго торба, то адрозу выпусціў яе з рук. І мы, абмянуўшы яго з двух бакоў, набеблі на маладым саборніку следам за Васілём, які нёс на спіне торбу, бы воўк, авечку.

Немец не багата чаго выхпаціў — з торбы мы вытрасілі на траву дзесяць сырых бульбін, два арышты пшчынога хлеба, які ад дотыку распадаўся ў руках, дз'яццю палавіну яечні, мучы, з чыгрой святчонага стала. Вядома, нам гэта было мала. І мы раптам абураліся. Пачалі ляць няўдалага немца за тое, што той не здолеў выпяляць у бузьянскіх баб хоць бы з пуд бульбы.

Бульбы мы палпалі на вогнішчы, хлеб падзялілі паробу ў смакавалі ў накладку з яечняй, зарываючы блатной вадой, якую наслілі да вогнішча ў шпачына. Калі, нарэшце, узбу-

джанасць прайшла і ўсё было згэдняна, пачалі спрачатаць паміж сабой, бо некаторым ужо здавалася, што трэба павярнуцца назад: сёння хоць трохі ці паелі, а далей — яшчэ на варёе грушы. Але паслухаў усё ж Васіль, якога, мусціць, вельмі цягнула ў дзетдом, і перад сабой сонца заставалася праціць па небе лічэ некалькі крокаў, каб схавачца за лес, забралася на дах апажняга вагона пасажырскага цягнічка, што прыпынуўся на паўстанцы ў Ізюбін на чыгузку. Тады шмат хто сабідзі на дах вэрапоў, асабліва ясыковныя бабы і падлеткі. Удзень звычайна на станцыях такіх пасажырскаў зганяла з дахаў чыгузачная міліцыя, але ўночы хачелася спакойна адно трэба было сперагнаць, каб не зачыпіла чым до не скаціцца а даху. Рагавалі не вентыляцыйныя трубы, якія вытыраліся над вагонам. Мы трымаліся за іх аберуч, калыхаліся разам з вагонам на пакатым даху і перамагалі ў сабе сон. Паабалал чыгункі прайшлі ў цёмнае сонныя вёскі, рэдна дзе сцягліся ў вогнах аднозіныя агні. Мярны перастук колаў заглушыў сабою ўсе наваколныя гукі, а сустрачыны вецер, які раптам адчулі мы на даху, напайў адзенне і быццам спрабаваў вышчынуць з арыб вочы: па твары балоуча селка вуглём, што лячэ разам з дымам ад паравоза.

Да самага Старалуба не было патрэбы дазвяджэць нам. Васіль ведаў, што дзетдом знаходзіцца на паўдарозе ад Угечы, тады, як праездзіць ужо раку Ізэца.

Там навак стаяла Жэца, — сказаў Каралет.

Але як ты з даху вагона дзвядзешся ўначы, дзе тая станцыя? І мы пасля Угечы пшчынавалі першую раку. Ад той ракі ўжо затым шукалі Васіль дзетдом.

Прайшлі мы туды блізка к абеда. Зварылі, але прайшлі. Дзетдом стаў на ўзгорку пасадор былога панскага саду, размяшчаўся ў драўляным будынку, які надаўна паднаўляўся — яшчэ здалёку кідалася ў вочы свежаахчаннае барвенне. Сад быў абнесены высокай агародай з аполкаў. І пры варотках, што перагароджвалі дарогу к дому, стаяла сабакая будка. Была яна пуста — толькі доўгі варжавелы ланцуг валыся на замкі. І Васіль, які адчуў сабе, нарэшце, дома, растлумачыў нам: — Пусцілі Белата. Ганяе цяпер недзе вядоных гусей. Тут недалёка сажалкі. Дык мы таксама крадём там качак і сажамы пасля. Дзе каб не бачылі выхавателі. А то данясць Івану Мікітавічу, ён у нас добры, але ёсць яго напайў за раны. — Васіль ужо павадзіў сябе так, быццам вэра не ён з нам прыхаў сюды, а сустраў ля варот і цяпер відзе ў дзетдомі. — Але вы не палхайцеся, — гаварыў

ён, падбадэраваючы нас. — Галоўнае, як даўжэцца, вы — круглыя срацы, нават не ведаеце, дзе жылі да вайны, а да гэтага вуркаганлі на чыгунцы, і вось я вас сустраў там. Калі прагаворыцца — не павярціце, і тады ўсё прапала. Так і кажыце — срацы, вуркаганлі...

Тым часам мы не бадзі разумеці, чаму павінны хлусціць, тым болей, што не абіраіся заставача ў дзетдоме, але камандаваў Васіль, і нам нічога не заставалася рабіць, як слухацца: урочыце ён нас пабудуторый, дык няхай цяпер дазвядзіць усё да канца.

Васіль дзетдомцаў пазналі ішчэ ля варот. Былі яны нейкія ланчыны, быццам зачыраныя, і папалі на нас даволі абыякава. Толькі адзін дзетдомец, высокі і рнчы, можа адных гадоў з нам, падышоў да Васіля, чыгунку пад ногі і зарок на ўсё галас прывітаўся:

«Здароў, бацька!» — Ён некай па-смейнаму наморчыў рабачыністы твар, папапаў рукою пухую, як падушчачка, мочку левага вуха і спытаў, кінуўшы на нас: — А гэта што за пацаны?

— Ды воўс, праца за пацанам? — аказаўчы вочы: Ён пастаў трохі, быццам саромнае свайго ўчынку, пасля ўзрў прыссяга дзетдомцаў за плычу, адвёў убок і пачаў пшчынаваць яму на вуха: рыжы ўважліва слухаў, ідаў кароткія позіркы на нас, кнаў, мусціць, загдажэна ў нечыім з Васілём, сваёй пастрэжанай пад машынку галавой. Нарэшце, абодва яны падышлі да нас. І рыжы дзетдомец сказаў важна, быццам ад яго ўсё тут залежала: — Ладна, ідзіце купатца.

Ён абвёў нас лічэ раж позіркам спаіх звычэйных вачэй, у якіх пачынаў быць нават выначыць колер — ці то шпра-зеляныя, ці то зусім жоўтыя. — І вы таксама. А мы з Васілём у кантору пойдзем. Трэба пагаварыцца з начальствам. Ды глядзіце, каб чыстыя былі. А на абед сёння буркані будзе.

Дзетдомцаў пры гэтым дружна засмяляліся — мусціць, ім добра знаёмы былі буркі.

Але нам адрозу ж не пашанцавала. «Праваў» нас той сама Хала, якога спачатку не хачелі браць у дарогу. Перад абедом усё нас, як навічок, павалі ў кантору і пачалі запісваць у кніжку — прывітання і імя. Бухгалтэр дзетдома, пажылы зядзьяк з круглых аццераў, спрадуў дэптытава пра ўсё — ці ёсць у нас бацькі, і ці помнім, дзе нарадзіліся, адным словам, рабіў сваю справу з уніклівасцю чалавека, якому не надта хачэлася браць на ўлік ішчэ некалькі едакоў. І вось калі да стала, заліпаннага чарнілам, падышоў Хала, а бухгалтэр заду першае пытанне, здарылася самае прыкрае: хлануч раптам спалохаўся і зачынаў, бо небарак здалося, што запісваючы яго, каб пакінуць у дзетдоме назаведзі і ён ужо ніколі не пабачыць і матку, ні менаша брата. Пасля гэтага бухгалтэру не цяжка

было разгадаць наш намер — толькі задаў яшчэ, быццам дзеля прыліку, некалькі пытанні і выставіў за дзверы ўсіх нас разам з Васілём і рыжым дзетдомцаў, які дапамагаў нам.

Васіль са сваім сабрам адрозу ж некуды пайшлі, раззаваныя пшчынаваці, што знойдзіць самага зачарнага. Іван Мікітавіч, і мы доўга чакалі яго ў садзе, дзе не бліжэй, памяціліся, віселі ўжо паднятыя яблычкі затым пачынуліся за вароты і селі там, пад агародам, у цянку. Патрэбна было нешта прыдумаць. Да веча яшчэ можна было дабрацца да станцыі, але ўжо не хатала сіл на дарогу — вось каб пад'есці! Мы ішчэ дзі, зваляліся, лаючы на чым сядзе стайці Васіль Каралет, што прывёў нас сюды: ішоў нам не збрэўся даваць таго абеда, на які спадзяваліся. Мы гатовы былі намянуцца на Васіль, але той быццам назірнок і носу не паказваў. Адазваў за ўсё малы Хала — затуканы нам, ён ішчэ ў прыгнечаны, ваддла, на самым санчапке.

Дзетдомцаў між тым паспелі ўправіцца з абедом, і ў садзе ўжо чывалі былі ішчэ галасы. Але мы, здаецца, не надта зайдорцілі ішчэ: ішчэ, як у здранцвенні, а ў нашых галавах павалава густая гарачыня, і, можа, ад гэтага ў пол, яно адрозу быць за садом, алёці чорныя дзугі. Становіцца складалася мэта ахавае, як казчыць, было-было ды і я гарожала. Застаналася толькі адно — на першы выпадак зрабіць набег на чый-небудзь тарох, хоць што там у чэрвён пашчэла выпасці.

Але з саду раптам выбег Васіль Каралет. Быў ён спапелы і нібыта разгублены. А як учынуў нас ля а